

**СЪВЕТ НА
ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ**

**Брюксел, 7 декември 2012 г. (10.12)
(OR. en)**

17468/12

**SOC 992
SAN 322**

БЕЛЕЖКА

От: Съвета по заетост, социална политика, здравеопазване и потребителски въпроси

До: Делегациите

№ предх. док.: 16592/12 SOC 948 SAN 289

Относно: Декларация на Съвета относно Европейската година на активния живот на възрастните хора и солидарността между поколенията (2012 г.): Пътят напред

Приложено се изпраща на делегациите декларация на Съвета, приета от Съвета по заетост, социална политика, здравеопазване и потребителски въпроси на 6 декември 2012 г. В приложението към проекта за декларация се съдържат „Ръководните принципи за активен живот на възрастните хора и солидарност между поколенията“, одобрени съвместно от Комитета за социална закрила и Комитета по заетостта.

Декларация на Съвета относно Европейската година на активния живот на възрастните хора и солидарността между поколенията (2012 г.): Пътят напред

Като припомня, че Европейският съюз се основава на универсалните ценности за правата на човека и човешкото достойнство, свобода, равенство и солидарност и че с Договора от Лисабон от 2009 г. бе потвърдено, че наред с другото Съюзът се бори срещу социалното изключване и дискриминациите, насърчава социалната справедливост и закрила, равенството между жените и мъжете и солидарността между поколенията¹;

Като отбелязва, че в стратегията „Европа 2020“ се призовава за приобщаващ растеж и повишаване на участието на пазара на труда и за намаляване на равнището на бедността и социалното изключване, Съветът

- изразява твърдия си ангажимент за насърчаване на активния живот на възрастните хора и солидарността между поколенията и приканва всички заинтересовани участници да се съобразяват изцяло с този подход при изпълнението на стратегията „Европа 2020“; и
- във връзка с това приветства „Ръководните принципи за активен живот на възрастните хора и солидарност между поколенията“, разработени от Комитета за социална закрила и Комитета по заетостта (*приложени към настоящата декларация*).

1. Продължаващите постижения на Европейската година 2012 са окуражаващи

Целите на Европейската година 2012 са засилване и подчертаване на полезния принос на възрастните хора за обществото и икономиката, повишаване на тяхната независимост, както и засилване на солидарността между поколенията.

Европейската година 2012 спомогна за създаването на политически импулс. Тя показва, че определящите политиките на всички равнища — от ЕС до местните администрации, както и широк спектър от заинтересовани страни, включително социалните партньори и много организации на гражданското общество, които представляват всички поколения, са готови да обединят усилията си и да постигнат напредък в справянето с предизвикателствата и в използването на различните възможности, свързани със застаряващото население.

---

¹ Член 3 от Договора за Европейския съюз.

Създаденият импулс за насърчаването на активния живот на възрастните хора и солидарността между поколенията надхвърля повишаването на обществената информираност и промяната на отношението към застаряването. Той е и призив да се доразвият тези постижения и те да се превърнат в солидно политическо наследство, което да дава конкретни резултати, като осигурява социално сближаване и просперитет и спомага за благоденствието на всички поколения.

2. Насърчаване на ценностите на ЕС и солидарността между поколенията

Солидарността между поколенията в едно застаряващо общество по-конкретно изисква създаването на условия, които да позволят на възрастните хора да имат повече независимост, която да им даде възможност по-добре да се грижат за живота си и да дават своя принос за обществото, като по този начин им се даде възможност да живеят достойно като пълноценни членове на обществото. Това изисква балансирано разпределение на ресурсите и на възможностите между поколенията.

Правото на възрастните хора да водят достоен и независим живот и да участват в социалния, икономическия, културния и обществен живот е залегнало в ангажимента на ЕС към програмата за активен живот на възрастните хора и солидарността между поколенията, както е залегнала и необходимостта обществото да е за всички възрасти.

3. Посрещане на предизвикателствата и използване на възможностите

На демографските промени може да се търси успешно решение наред с другото чрез положителен подход през целия живот, който се съсредоточава върху потенциала на всички поколения и особено на групите лица в по-напреднала възраст. Необходими са действия, с които да се даде възможност на жените и мъжете да останат активни като работници и потребители, като полагащи грижи лица, доброволци и граждани, както и да съхранят солидарността между поколенията.

Активният живот на възрастните хора и солидарността между поколенията изискват:

- засилване на социалното сближаване, приобщаване и участие през целия живот на отделната личност, като се осигуряват възможности и достъп до услуги и до политически, социални, развлекателни и културни дейности; доброволчески дейности, които спомагат за поддържане на социалните мрежи и за намаляване на изолацията; придобиване на нови умения, които спомагат за личната реализация и благоденствие;
- насърчаване на участието на пазара на труда чрез действия за включване на младите и по-възрастните хора в дейности по обучение и учене през целия живот, които улесняват предаването на знания между поколенията; както и чрез действия за съвместяване на професионалния и личния живот;
- отчитане на ценностите на всички възрастови групи и техния принос за обществото, като по този начин се насърчават положително усещане и отношение към всички възрастови групи; включване на всички възрастови групи във вземането на решения (формулиране и осъществяване на политиките), обръщане на специално внимание на техните мнения и опасения, както и даване право на глас на тези групи при научноизследователските процеси, които може да ги засягат;
- насърчаване на научните изследвания и иновациите за подобряване живота на възрастните хора, включително на достъпната среда за всички, насърчаване на участието в обществото за по-дълъг и независим живот, включително поощряване на електронното приобщаване и електронното здравеопазване, както и на други технологични и ИКТ иновации, като по този начин се насърчава икономиката на „посребрелите коси“;
- насърчаване на здравеопазването, профилактиката на заболяванията и ранната диагностика през целия живот, както и на рехабилитацията, водещи до активно остаряване в добро здраве и до независим живот, като същевременно се отчитат различните нужди на жените и мъжете по отношение на съответните услуги и бъдещите научни изследвания;
- адаптиране на системите за социална сигурност по такъв начин, че те да са в състояние да осигуряват устойчиви и адекватни пенсии, което ще допринесе за намаляване на броя на възрастните хора, особено на жените, които живеят под прага на бедността и ще позволи на възрастните хора да живеят достойно.

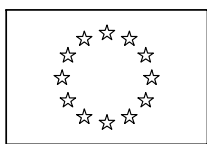
4. Съвместна работа в името на бъдещето

ЕС и неговите държави членки, както и социалните партньори, гражданското общество, частният сектор и всички имащи отношение заинтересовани страни следва да работят заедно на европейско, национално, регионално и местно равнище, като полагат усилия да осигурят по-добри възможности на възрастните хора да останат активни и да участват в обществото заедно с по-младите поколения. През Европейската година 2012 бяха реализирани няколко инициативи, които показват, че тези партньорства полагат положителна основа за следващите години. Наследството на Европейската година 2012 трябва да бъде запазено и доразвито на европейско, национално, регионално и местно равнище съгласно насоките, очертани в „Ръководните принципи за активен живот на възрастните хора и солидарност между поколенията“, приложени към настоящата декларация.

5. Съгласие по основните политически послания

- Активният живот на възрастните хора и солидарността между поколенията са от основно значение за създаването на Европа за всички възрасти — континент на конкурентоспособността, просперитета и сътрудничеството, Европа на иновациите, творчеството, социалното приобщаване и сближаването.
- Активното остаряване включва участието на възрастните хора в социалните, икономическите, политическите, културните и обществените дела, както и участието им като работна сила.
- Трудовият потенциал на възрастните хора следва да бъде напълно използван посредством системите за учене през целия живот, политиките за активно остаряване, които позволяват и на жените, и на мъжете да останат на работа по-дълго време, политиките в областта на здравословните условия и безопасността на работното място и насърчаването на остаряването в добро здраве като непрекъснат процес през целия живот.
- Предаването на знанията и уменията на по-възрастните хора на по-младите поколения и обратно следва да бъде насърчавано, а уменията им биха могли да бъдат използвани и след излизането в пенсия, например в социалната икономика и посредством доброволна работа.

- Мерките за насърчаване на сътрудничеството между поколенията следва да бъдат насърчавани, а негативните нагласи и стереотипи, включително свързаните с пола стереотипи, следва да бъдат премахнати на централно, регионално и местно равнище.

  - Перспективата за активно остаряване следва да бъде включена във всички имащи отношение области на политиката.

  - Съвместяването на професионалния и личния живот, и за жените, и за мъжете, може да бъде подобро чрез политики за равенство между половете, благоприятстващи семейния живот мерки и практики на работното място, възможности за отпуск за жените и мъжете и мерки в областта на грижите за децата и по-възрастните членове на семейството или за други зависими лица с увреждания.
-

**Комитет по заетостта
Комитет за социална закрила**

**Ръководни принципи за активен живот на възрастните хора
и солидарност между поколенията**

Преамбюл

В резултат на растящата продължителност на живота и на намаляващата раждаемост делът на възрастните хора в Европа бързо расте. Прогнозите са, че до 2050 г. съотношението на хората на възраст над 65 години спрямо населението в активна работна възраст (15—64 години) ще достигне 50 % — двойно повече в сравнение със сегашните равнища.

Тези демографски промени имат големи социални и икономически последствия. Въпреки че положителните аспекти на по-голямата продължителност на живота не следва да се забравят, настоящата ситуация поставя предизвикателства пред осигуряването на работна сила и пред системите за социална защита. Тъй като тези системи се основават на принципа на солидарността в рамките на поколенията и между тях, е необходимо да се поддържа балансирано разпределение на ресурсите между възрастовите групи.

По-възрастните хора допринасят значително за икономиката и обществото, но тъй като с времето тяхното здраве и равнище на образование непрекъснато се подобряват, приносът им може да бъде допълнително увеличен. Това би могло да стане посредством пълноценното използване на техния потенциал, като се оптимизират възможностите за физическо, социално и психическо благоденствие през целия живот. Това е целта на подхода в рамките на политиката за „активен живот на възрастните хора“. Това е ключът за постигане на висококачествен живот за хората от всички възрасти, за подобряване на производителността и за по-голяма солидарност между поколенията в нашите застаряващи общества. Подходът за активен живот на възрастните хора, насърчаван в рамките на Европейската година на активния живот на възрастните хора и солидарността между поколенията, допринася и за увеличаване на заетостта и намаляване на бедността и социалната изолация, като по този начин спомага за постигането на целите на стратегията „Европа 2020“.

Активният живот на възрастните хора трябва да бъде насърчаван в сферата на заетостта, участието в обществения живот и самостоятелния начин на живот съгласно изложените по-долу ръководни принципи. Тези принципи трябва да се прилагат, като се отчитат различията по отношение на организацията и ресурсите в държавите членки и конкретните особености и предизвикателства, пред които са изправени.

Активният живот на възрастните хора изисква голям брой заинтересовани страни да вземат мерки в широк диапазон от области на водене на политика. Тези заинтересовани страни включват публичните органи на различни равнища, предприятията и социалните партньори, организациите на гражданското общество, занимаващите се с предоставяне на услуги и медиите. Иновациите в социалната област и по-ефективното използване на новите технологии могат да играят важна роля в насърчаването на активния живот на възрастните хора. Възможностите за активен живот на възрастните хора трябва да бъдат насърчавани за всички групи от по-възрастното население, без оглед на пол, етническа и културна принадлежност и евентуални увреждания. Активният живот на възрастните хора дава възможност и за по-голяма солидарност между самите тях. Тъй като все повече възрастни хора се грижат за своите нужди посредством активен живот, обществото може да насочи повече подкрепа към онези възрастни хора, които са в най-голяма нужда.

Ръководни принципи за активен живот на възрастните хора и солидарност между поколенията

(1) Заетост

- **Непрекъснато професионалното образование и обучение:** Предоставяне на жените и мъжете от всички възрасти на достъп до и участие в образованието, обучението и развитието на уменията, с което да им се даде възможност да се вляят (отново) в пазара на труда за качествени работни места и да участват в него.
- **Здравословни условия на работното място:** Насърчаване на условия на работното място и на работна среда, които да поддържат здравето и благополучието на работниците, като по този начин се осигури тяхната пригодност за заетост през целия живот.
- **Стратегии за управление във връзка с възрастта:** Адаптиране на кариерното развитие и на работните условия към променящите се нужди на работниците съобразно напредването на възрастта, като по този начин се избегне преждевременното пенсиониране.

- **Услуги за възрастни работници във връзка със заетостта:** Осигуряване на консултации, на подходящо място, на подкрепа за реинтегриране на възрастни работници, които желаят да останат на пазара на труда.
- **Превенция на дискриминацията на възрастов признак:** Осигуряване на равни права за възрастните работници на пазара на труда, избягване на употребата на възрастта като решаващ критерий, когато се прави преценка дали даден работник е подходящ за определено работно място или не; избягване на отрицателните стереотипи, свързани с възрастта, и на дискриминационното отношение към по-възрастните работници на работното място; изтъкване на приноса, който възрастните работници дават.
- **Данъчни системи/системи за обезщетения, благоприятстващи заетостта:** Извършване на преглед на данъчните системи и на системите за обезщетения, за да се гарантира, че възрастните работници получават възнаграждение за труда си, като същевременно се осигурят адекватни равнища на обезщетения.
- **Прехвърляне на опит:** Използване на знанията и уменията на по-възрастните работници чрез настойничество и създаване на различни по възрастов състав екипи.
- **Съвместяване на работа и грижи:** Адаптиране на работните условия и предоставяне на възможности за отпуск, подходящи за жените и мъжете, които да им позволяват, когато полагат грижи за някого, да запазят своята заетост или да се върнат на пазара на труда.

(2) Участие в обществото

- **Сигурност на доходите:** Създаване на системи, които осигуряват подходящи доходи на възрастните хора, като запазват тяхната финансова самостоятелност и им дават възможност да водят достоен живот.
- **Социално приобщаване:** Борба със социалното изключване и изолацията на възрастните хора, като им се предоставят равни възможности за участие в обществения живот посредством културни, политически и социални дейности.

- **Доброволческа дейност на възрастните хора:** Създаване на по-добра среда за доброволческа дейност на възрастните хора и премахване на съществуващите пречки пред това те да могат да дават своя принос към обществото, като използват своите способности, умения и опит.
- **Учене през целия живот:** Осигуряване на възможности за обучение на възрастните хора, по-специално в области като информационните и комуникационни технологии (ИКТ), индивидуалните грижи и личните финанси, които да им дават възможност да участват активно в обществото и да водят самостоятелен начин на живот.
- **Участие в процесите на вземане на решения:** Поддържане участието на възрастните жени и мъже в процесите на вземане на решения, особено в области, които пряко ги засягат.
- **Подкрепа за лицата, занимаващи се непрофесионално с полагането на грижи:** Осигуряване на професионална подкрепа и обучение за лицата, занимаващи се непрофесионално с полагането на грижи; осигуряване на отход и подходяща социална защита с цел предотвратяване на социалното изключване на хората, занимаващи се с полагането на грижи.

(3) Самостоятелен живот

- **Насърчаване на грижите за здравето и превенция на заболяванията:** Вземане на мерки за максимално удължаване на годините живот в добро здраве за жените и мъжете и за намаляване на риска от изпадане в състояние на зависимост чрез насърчаване на грижите за здравето и превенция на заболяванията. Предоставяне на възможности за физическа и умствена дейност в зависимост от състоянието на възрастните хора.
- **Подходящи жилищни условия и услуги:** Адаптиране на жилищните условия и осигуряване на услуги, които да дават възможност на възрастните хора със здравословни проблеми да живеят при възможно най-голяма степен на самостоятелност.
- **Достъпен транспорт:** Адаптиране на транспортните системи, за да станат те достъпни, безопасни и сигурни за възрастните хора, като им дават възможност да запазят своята самостоятелност и да участват активно в обществото.

- **Среда, стоки и услуги, благоприятстващи активния живот на възрастните хора:** Адаптиране на местната среда, както и на стоките и услугите, така че те да бъдат подходящи за хората от всички възрасти (подход на проектиране за всички), по-специално чрез използване на новите технологии, включително електронното здравеопазване; предотвратяване на дискриминацията на признак възраст по отношение на достъпа до стоки и услуги.

  - **Максимална степен на самостоятелност при дългосрочни грижи:** Да се направи необходимото самостоятелността и участието на хората, нуждаещи се от помощ/грижи, да бъдат увеличени, съхранени или възстановени във възможно най-голяма степен, както и тези хора да бъдат третирани с достойнство и съчувствие.
-